

4 - Hüvitis

Kuidas nõuda kurjategijalt kahju hüvitamist? (nt kohtuasi, tsiviilnõue, tsiviilhagi kriminaalmenetluses)

Kuriteohver saab nõuda kurjategijalt kahju hüvitamist järgmistel viisidel.

1. Kannatanu võib esitada tsiviilkohtule teo toimepanija vastu hagi. Tsiviilmenetluse toimumiseks tuleb tasuda kohtulõiv. Tsiviilmenetlust võib alustada olenemata sellest, kas kohtule on esitatud süüdistusakt, kuid menetluse võib peatada kuni kriminaalmenetluses lõpliku otsuse tegemiseni. Kui kannatanu hagi on edukas, alustab täitevasutus – kohtutäitur (*komornik*) – täitetoimingutega.
2. Kriminaalmenetluse käigus võib kannatanu taotleda, et süüdistava suhtes rakendataks hüvitamisemeedet (*środek kompensacyjny*) – et süüdistatavalt nõutaks kahju heastamist või hüvitise maksmist. Alternatiivina võib kohus mõista välja kahjuhüvitise (*nawiązka*). Kannatanu taotlus rahuldatakse vaid juhul, kui süüdistatav mõistetakse süüdi.
3. Kui süüdistatav mõistetakse süüdi ja teda karistatakse tingimisi vangistusega, võib kohus nõuda talt kuriteoga tekitatud kahju heastamist.
4. Kui menetlus peatatakse tingimuslikult, peab kohus nõudma teo toimepanijalt kahju tervikuna või osalist heastamist.

Kohus andis kurjategijale korralduse hüvitada mulle kahju / maksta hüvitist. Kuidas ma saan tagada, et kurjategija järgib seda korraldust?

1. Kui kohus nõuab õigusrikkujalt kahju heastamist ja õigusrikkuja seda vabatahtlikult ei tee, võib kannatanu kasutada kohtutäituri kaudu sundtäitmist.
2. Kui kohus on karistanud õigusrikkujat tingimisi vangistusega või kui õigusrikkuja suhtes algatatud menetlus on tingimuslikult peatatud ja ta ei heasta tekitatud kahju, võib võtta meetmeid, et pöörata karistus täitmisele või jätkata menetlust. Need meetmed, eelkõige reaalse vangistuse oht, enamasti motiveerivad õigusrikkujaid, nii et nad leiavad isegi juhul, kui täitemeede ei ole tõhus, kuidagi vahendid, millega rahuldada kannatanu nõue. Taoliste meetmete võtmiseks piisab, kui kannatanu teavitab kohut või kriminaalhooldusametnikku (*kurator sądowy*) sellest, et õigusrikkuja ei ole oma kohustust täitnud.

Kas riik võib teha mulle ettemakse, juhul kui kurjategija korraldust ei järgi? Millistel tingimustel?

Kui kurjategija jätab kahju heastamata, ei saa kannatanu nõuda riigilt ettemakse tegemist.

Kannatanu võib saada ohvrite ja kinnipidamisasutusest vabanenud isikute abistamise fondi rahastatavat erakorralist abi, mida annavad kuriteohvrite abistamisele spetsialiseerunud organisatsioonid.

Kas mul on õigus saada riigilt hüvitist?

Kõige raskemate kuritegude ohvritel ja nende lähedastel on õigus saada riigikassast makstavat erihüvitist. See õigus on Poolas või mõnes teises ELi liikmesriigis elavatel isikutel, kes on saanud süüteo tõttu tõsise vigastuse või enam kui seitse päeva püsiva tervisekahjustuse, ning süüteo tõttu surnud isikute lähedastel.

Kas mul on õigus saada hüvitist, juhul kui kurjategijat ei mõisteta süüdi?

Teil on õigus saada hüvitist ka siis, kui süüdistatavat ei mõisteta süüdi.

Kas mul on õigus erakorralisele maksele, kui ma ootan otsust oma hüvitisnõude kohta?

Kannatanu, kellel on õigus hüvitisele, võib saada tagatise, st talle tehakse enne juhtumi lõpetamist ühekordne makse. Seda summat võib kasutada osaliselt selleks, et katta ravi-, tervenemis- või matusekulud.

■ Viimati uuendatud: 14/07/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.